

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	120-26/303358
Otsuse kuupäev	01.07.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Reisieksperti Aktsiaseltsi vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Ürituste korraldamine Sotsiaalkindlustusametile“ (viitenumber 303358) Reisieksperti Aktsiaseltsi pakkumuse tagasilükkamise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Reisieksperti Aktsiaselts, esindaja vandeadvokaat Mart Parind
Vaidlustuse läbivaatamine	Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, esindaja Madina Talu Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 5 ja RHS § 198 lg 1 alusel

1. Rahuldada Reisieksperti Aktsiaseltsi vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Ürituste korraldamine Sotsiaalkindlustusametile“ (viitenumber 303358) ja tunnistada kehtetuks Riigi Tugiteenuste Keskuse otsus Reisieksperti Aktsiaseltsi pakkumuse tagasilükkamiseks.
2. Mõista Riigi Tugiteenuste Keskuselt Reisieksperti Aktsiaseltsi kasuks välja tasutud riigilõiv 1280 eurot ja vaidlustusmenetluses kantud lepingulise esindaja kulud 2321,22 eurot (käibemaksuta).

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 18.03.2025 avaldas Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris (edaspidi RHR) sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusega läbiviidava riigihanke „Ürituste korraldamine Sotsiaalkindlustusametile“ (viitenumber 303358) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid, sh Sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse kord (edaspidi Kord).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 21.04.2026, esitasid pakkumused kuus pakkujat, teiste hulgas Reisieksperdi Aktsiaselts.

2. 21.05.2026 otsusega lükkas Hankija Reisieksperdi Aktsiaseltsi pakkumuse tagasi.

3. 01.06.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Reisieksperdi Aktsiaseltsi (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele lükata Reisieksperdi Aktsiaseltsi pakkumus tagasi.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 08.06.2026 kirjaga nr 12.2-10/120 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 11.06.2026 ja neile vastamiseks 16.06.2026. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukohta Hankija.

5. Käesolevas otsuses on käsitletud andmeid, mida Vaidlustaja peab oma ärisaladusteks. RHS ei näe ette, et kogu vaidlustusmenetluse saaks kinniseks kuulutada, vaidlustuskomisjoni otsus tuleb üles laadida RHR-i. Vaidlustaja ärisaladuse kaitseks on vaidlustuskomisjon koostanud käesolevast otsusest kaks versiooni:

1) otsuse täielik versioon, millest Vaidlustaja ärisaladusi sisaldavaid osi eemaldatud pole, tehakse teatavaks Vaidlustajale ja Hankijale;

2) otsuse versioon, millest on eemaldatud Vaidlustaja ärisaladust puudutavad osad, mis on tähistatud märkega [Vaidlustaja ärisaladus] laaditakse üles RHR-i.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

6. Vaidlustaja, **Reisieksperdi Aktsiaselts**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

6.1. 28.04.2026 esitas Hankija Vaidlustajale RHS § 115 lg 1 alusel päringu, paludes selgitada, millega on põhjendatud Vaidlustaja konkurentidega võrreldes madalam teenustasu protsent. Vaidlustaja vastas järgmisel päeval.

6.2. 21.05.2026 otsusega lükkas Hankija Vaidlustaja pakkumuse tagasi, asudes seisukohale, et Vaidlustaja pakkumus rikub Riigihankes kehtestatud hankevälise ristsubsideerimise keeldu. See otsus on õigusvastane.

6.3. Riigihanke esemeks on ürituste korraldamise teenuse osutamine, mis on oma olemuselt suuresti vahendusteenus. Seda ilmestab ka asjaolu, et ainus rahaliselt mõõdetav hindamiskriteerium oli *Ürituse korraldusteenuse teenustasu protsent ostetud teenuse maksumusest*. Hankija on hindamiskriteeriumi kirjeldanud järgmiselt:

Teenustasu lisatakse teenuse osutaja poolt vahendatava teenuse sisseostuhinnale protsentuaalse väärtusena ning see sisaldab endas kõiki teenuse osutamisega seotud teenuse osutaja kulusid, sealhulgas teenustasu, käsitlustasu, broneerimistasu, väljastamistasu vms.

Teenustasu lisamine ei ole lubatud teistelt isikutelt vahetult tellija teenindamiseks soetatud kaupade ja teenuste sisseostuarvel välja toodud lõivudele ja maksudele. Negatiivse väärtusega teenustasu protsente ei ole lubatud kasutada ja sellised pakkumused on hankijal õigus lugeda mittevastavaks ning tagasi lükata. Pakkujal ei ole pakkumuse esitamisel lubatud esitatavaid maksumusi hankeväliselt ristsubsideerida. Pakkumus, milles on kasutatud maksumuse esitamisel ristsubsideerimist, lükatakse tagasi.

6.4. Teenustasu protsendi näol ei ole tegemist ühe fikseeritud summaga, mille puhul oleks võimalik teha konkreetseid kalkulatsioone, nagu nt tunnihinna korral. Tunnihinna puhul on üldjuhul kontrollitav, kas pakutud hinnaga on võimalik teenuse osutamisega seonduvad kulud katta või mitte. Seevastu vahendustasu protsent sõltub osutatava teenuse maksumusest ning suurel määral ka teenusepakkuja efektiivsusest teenuse osutamisel. Madal teenustasu protsent ei tähenda iseenesest, et pakkumus oleks alapakkumus või tegemist oleks ristsubsideerimise keeldu rikkuva pakkumusega. Hankijal tuleb hinnata seda, kas pakkumuse maksumus katab pakkuja omakulud konkreetse pakkuja tegeliku kulustruktuuri ja pakkumuse kujunemise aluste põhjal. Pelgalt võrdlus teiste pakkuja teenustasu protsendiga ei võimalda teha paikapidavaid järeldusi konkreetse pakkumuse osas.

6.5. Korra p-i 6.6 kohaselt: *Pakkujal ei ole pakkumuse esitamisel lubatud esitatavaid maksumusi hankeväliselt ristsubsideerida. Pakkumus, milles on kasutatud maksumuse esitamisel ristsubsideerimist, lükatakse tagasi.* Seega on Riigihankes kehtestanud hankevälise ristsubsideerimise keeld.

Ristsubsideerimise keeld on pakkumuse vastavustingimus, mistõttu allub keelu kontroll RHS §-ile 114. Ristsubsideerimist ei saa kontrollida läbi alapakkumuse instituudi, mida reguleerib RHS § 115. Hankija poolt oleks olnud kohane küsida Vaidlustajalt pakkumuste vastavuse kontrollimise etapis selgitusi selle kohta, mis seondub otseselt ja üheselt hankevälise ristsubsideerimisega. Hankija seda ei teinud.

6.6. Hankija ei kontrollinud Vaidlustaja pakkumuse vastavust hankevälise ristsubsideerimise keelule, vaid pöördus Vaidlustaja poole RHS §-i 115 alusel alapakkumuse kontrollimiseks päringuga: *Palume selgitada pakkumuses esitatud Ürituse korraldusteenuse teenustasu protsent ostetud teenuse maksumusest, mis on teistest pakkujatest oluliselt odavam, arvestades valdkonnas spetsialistidele makstavaid tasusid jm tekkivaid kulusid (Riigihangete seadus § 115, lg 1.).* Seega pidi Vaidlustaja päringule vastates lähtuma madala maksumusega pakkumuse kontrolli eesmärgist ning Hankija küsimustest ei saanud Vaidlustaja järeldada, et Hankija hindab vastuste põhjal hoopis pakkumuse vastavust hankevälise ristsubsideerimise keelule.

6.7. Hankija ei andnud Vaidlustajale võimalust tõendada oma pakkumuse vastavust ristsubsideerimise keelule ega viinud läbi sellekohast sisulist kontrolli. Hankija järeldus selle kohta, kas Vaidlustaja pakkumus järgib ristsubsideerimise keeldu, on tehtud irrelevantsete kaalutluste ja puuduliku teabe pinnalt.

6.8. Ristsubsideerimise keelu kontroll peab olema sisuline. Selleks peab hankija kindlaks tegema selle, kas maksumuses on kõik kulud kajastatud. Hankevälise ristsubsideerimine tähendab, et maksumuses arvestatakse selle hanke väliste rahastusallikatega.

Vaidlustuskomisjoni selgituste kohaselt *seda, et pole tegemist välise subsideerimisega, saab eelkõige kontrollida nii, et kui kogumaksumuses on arvestatud ka kasumiga, siis on väike tõenäosus, et toimub väline subsideerimine.* Samas ei sea keeld piiranguid pakkuja kasumi suurusele ega sellele, kuidas pakkumuse hinnastamisprotsess on üles ehitatud. Hankelepingu välise ristsubsideerimise korral on isegi lubatav, kui pakkuja katab ära vaid n-ö lepingu omahinna ega teeni kasumit.

Vaidlustaja kinnitas alapakkumuse kontrolli käigus, et tema pakkumus sisaldab kasumit, mis annab indikatsiooni, et tegemist ei ole hankevälise ristsubsideerimisega.

6.9. Hankija järeldus, et Vaidlustaja pakkumus rikub hankevälise ristsubsideerimise keeldu, põhineb mitmel ekslikul tõlgendusel Vaidlustaja selgitustest.

Hankija leiab Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise põhjenduses:

Hankija hinnangul on Reisieksperdi selgituses viidatud [Vaidlustaja ärisaladus] käsitletav ristsubsideerimisena, mida tõendab ka 6 pakkumuse võrdluses märgatav hinnaerinevus. [---]. Reisieksperdi pakkumuse alusel ei teki hankijal kindlust, et hankijalt küsitav teenustasu katab teenuse tegelikke kulusid. Pakkuja selgitustest nähtub hoopiski, et hankijalt küsitav teenustasu iseseisvalt ei kata hankelepingu täitmisega seotud kulusid ning oluline osa kulude katmisest põhineb [Vaidlustaja ärisaladus].

6.10. Hankija on tõlgendanud Vaidlustaja selgitusi ekslikult ning omistanud neile sisu, mida neist ei tulene. Vaidlustaja selgitas järgmist: [Vaidlustaja ärisaladus].

Eeltoodud selgitusest ei saa järeldada hankevälise ristsubsideerimise tegemist. Tegemist on konkreetse hankelepingu täitmisel [Vaidlustaja ärisaladus], võimaldades hankijale saada teenust soodsamalt.

6.11. Hankija on pidanud Vaidlustaja pakkumuses esitatud protsendimäära erinevust võrreldes teiste pakkujate pakkumustega indikatsiooniks, et Vaidlustaja pakkumus rikub ristsubsideerimise keeldu. Ainuüksi see asjaolu ei võimalda teha järeldust ristsubsideerimise keelu rikkumise kohta. Vaidlustaja lähtus protsendimäära kujundamisel pikaaegsest kogemusest vastavas valdkonnas – Hankija kirjeldatud sarnaste sündmuste korraldamine on üldjuhul standardne tegevus, mille ettevalmistamine ja korraldamine ei ole ajamahukas. Sellise teenuse osutamisele kulub tavapäraselt ca [Vaidlustaja ärisaladus], mida peegeldab ka Vaidlustaja esitatud vahendustasu protsent. Erinevused pakkumuste hinnastamises võivad tuleneda pakkujate erinevatest ärimudelitest, kulustruktuurist, riskihinnangutest, tuluproгноosidest või muudest majanduslikest kaalutlustest. Ristsubsideerimise keelu järgimist saab kontrollida üksnes kõrvutades Vaidlustaja pakkumust ning kulujaotuse kohta esitatud selgitusi vastavustingimuses sätestatud nõuetega, mitte aga teiste pakkujate pakutud teenustasu protsendimääradega.

6.12. Olukorras, kus Hankija tegi Vaidlustajale ristsubsideerimise keelu kontrolli kontekstis asjakohatu selgituspäringu, millele antav vastus ei saanudki anda kõiki ristsubsideerimise keelu järgimist puudutavaid vastuseid, avaldas Hankija, et tal *ei tekkinud kindlust* ristsubsideerimise keelu järgimise osas. Sellises situatsioonis – ja arvestades, et ristsubsideerimise kontroll ei ole n-ö usuküsimus, vaid faktiküsimus (keeldu kas on järgitud või rikutud) – pidanuks Hankija küsima Vaidlustajalt täiendavaid ja asjakohaseid selgitusi, mitte asuma oma teadmistelünki ise vääralt täitma.

Hankija rajas oma otsuse ekslikele eeldustele ja puudulikult välja selgitatud asjaoludele, mistõttu jõudis põhjendamatu järelduseni, et Vaidlustaja pakkumus rikub hankevälise ristsubsideerimise keeldu. Kuna sellist rikkumist ei eksisteeri, puudus alus lükata Vaidlustaja pakkumus RHS § 114 lg 2 alusel tagasi.

6.13. 11.06.2026 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

6.13.1. Hankija positsioon rajaneb mitmetel ekslikel ja eksitavatel õiguskäsitlustel ning asjasse puutumatutel argumentidel.

6.13.2. Hankija toob vastuses välja, et oluline on eristada selgituspäringu tegemise alust ja

hilisemalt otsuse tegemise alust ning leiab, et ei pidanud esitama Vaidlustajale sisuliselt sama küsimust ristsubsideerimise kontekstis uuesti. Hankija jätab tähelepanuta, et alapakkumuse kontroll ja ristsubsideerimise kontroll on erinevad instituudid ning nende ese ei ole identne. Samuti ei ole identsed selgitused ega asjaolud, mille alusel saab Hankija hinnata ühelt poolt seda, kas tegemist on alapakkumusega, ning teiselt poolt seda, kas pakkumus vastab ristsubsideerimise keelu nõuetele.

Alapakkumuse kontroll on ristsubsideerimise kontrollist laiem, kuna selle eesmärkideks on kaitsta pakkujat hankija omavoli eest pakkumuse tagasilükkamisel, tagada hankijale õigus hinnata hankelepingu sõlmimisega kaasnevaid riske ja mitte sõlmida hankelepingut majanduslikult ebamõistlikel tingimustel ja vältida konkurentsimoonutusi. Seevastu ristsubsideerimise kontroll on suunatud sellele, millistest rahavoogudest kaetakse lepingu täitmise seotud kulud. Seetõttu eeldab ristsubsideerimise kontroll finantsandmete, kalkulatsioonide ja muude majandusnäitajate sisulist analüüsi, kuivõrd üksnes nende alusel on võimalik hinnata, kuidas pakkumuse täitmist tegelikult finantseeritakse. Hankija peab kindlaks tegema selle, kas maksumuses on kõik kulud kajastatud. Konkreetsete arvandmete ja kalkulatsioonide puudumisel taandub kontroll paratamatult oletustele.

6.13.3. Vaidlustajal puudus võimalus tõendada oma pakkumuse vastavust ristsubsideerimise keelule, kuivõrd Hankija ei andnud talle selleks võimalust ega küsinud vastavaid selgitusi või tõendeid. Hankija on õigesti aru saanud, et Vaidlustaja oleks ristsubsideerimise kontrolli raames andnud hoopis teistsuguse vastuse. Kui Hankija oleks päringu teinud, viidates konkreetsetele asjaoludele, mida ta soovib kontrollida, oleks Vaidlustaja esitanud vajalikud finantsandmed ja arvutused, mille pinnalt oleks Hankija saanud hinnata ristsubsideerimise keelu järgimist.

6.13.4. Vaidlustaja ei ole väitnud, et ta polnud ristsubsideerimise keelust teadlik või ei pannud seda tähele. Vastupidi, Vaidlustaja selgitas, et tema pakkumus ei ole ristsubsideerimise keeluga vastuolus. Järelikult võttis Vaidlustaja seda keeldu oma pakkumuse kujundamisel arvesse. Pakkujale võimaluse andmata jätmise oma pakkumuse vastavuse tõendamiseks ning vastavustingimuse täitmise sisulise kontrolli tegemata jätmise on sisuline eksimus, mis toob kaasa Hankija otsuse õigusvastasuse.

6.13.5. Hankevälise ristsubsideerimine tähendab, et maksumuses arvestatakse hankevälise rahastusallikatega. See ei tähenda, et omahinna kujunemisel ei võiks arvesse võtta kolmandatelt isikutelt saadavaid soodustusi või muid majanduslikke hüvesid, mis mõjutavad teenuse hinda. Ei ole määrav, kui suure soodustuse teeb pakkujale mõni alltöövõtja, tarnija või muu koostööpartner, vaid see, milline on hankelepingu täitmise kogukulu pakkujale ning kas pakutud hind võimaldab need kulud katta.

6.13.6. Hankija viited hankelepingu mõistele ei ole asjakohased. Hankija on ekslikult järeldanud, et suhted ja tuluallikad, mis ei ole reguleeritud hankelepinguga, on hankevälised ja viitavad ristsubsideerimisele. Ettevõtjatel on kulud ja lepingulised suhted, mis ei ole hankelepinguga otseselt seotud, kuid mis mõjutavad hankelepingu täitmise maksumust. Hankevälise ristsubsideerimise hindamisel ei saa keskenduda üksikutele kulukomponentidele või nende tekkimise aluseks olevatele õigussuhetele.

6.13.7. Hankija tõlgendus hankevälise ristsubsideerimise keelust on moonutatud ning viib sisuliselt tavapärase ettevõtlustegevuse välistamiseni. Hankija käsitlese kohaselt on keelatud arvestada hinnakujunduses mis tahes hankelepinguvälise tuluallikate või majanduslike hüvedega, sõltumata sellest, kas pakkumuse hind katab lepingu täitmise tegelikud kulud. Selline lähenemine ei keskendu küsimusele, millistest rahavoogudest kaetakse pakkumuse täitmise seotud kulud, vaid taandab ristsubsideerimise keelu ettevõtja kõigi hankevälise

ärisuhete ja tuluaallikate välistamisele. Niisugune tõlgendus ei ole kooskõlas ristsubsideerimise keelu eesmärgiga ega arvesta asjaoluga, et ettevõtjad kujundavad oma hinnad oma individuaalse majandustegevuse, kulustruktuuri ja turusuhete pinnalt.

6.13.8. Vaidlustaja jääb seisukohale, et tema pakkumus ei riku ristsubsideerimise keeldu. [Vaidlustaja ärisaladus]. Sellele viitab ka Hankele eelnenud turu-uuringus esitatud tagasiside, kus toodi välja, et *meie kui teenuste vahendaja saame üldjuhul vahetu teenuse osutajalt komisjonitasu ja eraldi teenustasu püsikliendilepingut omava kliendi käest ei küsi*. Järelikult ei saa Hankija, olles enne Riigihanke väljakuulutamist läbi viinud mh sellise leiuga turu-uuringu, vaidlustusmenetluses väita, et ta ei ole teadlik niisugusest turupraktikast või et ta ei saanud möönda sellistele põhimõtetele ehitatud pakkumuste esitamist.

6.13.9. Vaidlustaja pakutud 3,88%-line teenustasuprotsent katab ka iseseisvalt kõik teenuse osutamisega seotud tegelikud kulud. Keskmise majutust mittesisaldava Sotsiaalkindlustusameti koolitus- või konverentsitellimuse maksumus on hinnanguliselt ligikaudu 2000–2500 eurot (käibemaksuta). Sellise tellimuse puhul moodustab 3,88%-line teenustasuprotsent ligikaudu 77 eurot (käibemaksuta), mis vastab [Vaidlustaja ärisaladus].

Nimetatud tasu katab mh ürituse korraldamisega seotud administratiivsed tegevused, sealhulgas: [Vaidlustaja ärisaladus].

7. Hankija, **Riigi Tugiteenuste Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata järgmistel põhjustel.

7.1. Riigihankes on üheks hindamiskriteeriumiks osakaaluga 20 ürituse korraldusteenuse teenustasu protsent ostetud teenuse maksumusest.

Vaidlustaja pakutud teenustasu 3,88% oli pingereas järgmisest pakutud teenustasust 8%, koguni 52% võrra väiksem. Seetõttu tekkis Hankijal alapakkumise kahtlus ning ta esitas Vaidlustajale päringu RHS § 115 lg 1 alusel. Vaidlustaja vastusest selgus, et Vaidlustaja sai esitada niivõrd soodsa pakkumuse muuhulgas tänu teenuse subsideerimisele hankelepingu välistest allikatest, mis olid RHAD-i kohaselt keelatud.

7.2. Hankevälise ristsubsideerimise keeld on sätestatud „Pakkumuse vastavustingimused“ p-is 7. Ristsubsideerimise keeld on samas sõnastuses ka alajaotuses „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad“.

7.3. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Hankija jättis hankevälise ristsubsideerimise keelu järgimise sisuliselt kontrollimata.

Vaidlustaja esitas teenustasu protsendiks 3,88%. Teiste pakkujate vastavad teenustasu protsendid jäid vahemikku 8–16% ning keskmine oli 10,1%. Selline erinevus andis Hankijale aluse küsida Vaidlustajalt selgitust pakkumuse madala maksumuse kohta, millega andis Hankija Vaidlustajale võimaluse selgitada pakkumuse maksumuse kujunemist. Vaidlustaja vastas Hankija päringule ning põhjendas madalat teenustasu protsenti mh oma ärimudeli, [Vaidlustaja ärisaladus] süsteemiga.

7.4. Hankija kontrollis Vaidlustaja vastuse põhjal teenustasu kujunemist ning tegi kindlaks, et erandlikult madalat teenustasu saab pakkuja pakkuda tänu hankevälistele rahastamisallikatele. Pakkumuse kontrollimine ning otsuse tegemise põhjused on kontrollitavad Hankija 21.05.2026 otsuse lisast. Mh põhjendas Hankija otsust järgnevalt: *Hankija hinnangul on Reisieksperdi selgituses viidatud [Vaidlustaja ärisaladus] käsitletav ristsubsideerimisena, mida tõendab ka 6 pakkumuse võrdluses märgatav hinnaerinevus. Ja Pakkuja selgitustest nähtub hoopiski, et hankijalt küsitav teenustasu iseseisvalt ei kata hankelepingu täitmisega seotud kulusid ning*

6 (12)

oluline osa kulude katmisest põhineb [Vaidlustaja ärisaladus].

Seega ei põhine Hankija otsus oletusel ega hinnavõrdlusel, vaid Vaidlustaja selgitusel. Hankija ei näinud vajadust nõuda selgituste kontrollimiseks teenusega seotud arvandmeid ja partneritega sõlmitud lepinguid, sest tal polnud põhjust kahelda Vaidlustaja väidetes.

7.5. Nõustuda ei saa Vaidlustaja väitega, et Hankija jättis ristsubsideerimise keelu sisuliselt kontrollimata, kuna Hankija päring tehti RHS § 115 lg 1, mitte RHS § 114 lg 2 alusel.

Hankija küsis selgitust Vaidlustaja pakkumuse maksumuse kujunemise kohta. Vaidlustaja vastusest ilmnes aga ristsubsideerimise keelu rikkumine. Hankija ei lükanud pakkumust tagasi põhjendamatult madala maksumuse tõttu, vaid põhjusel, et pakkumus ei vastanud vastavustingimusele. Otsus tehti RHS § 114 lg 2 alusel.

7.6. Kui pakkuja oli juba selgitanud, millise ärimudeli ja milliste tuluaallikate abil pakutud teenustasu kujunes, puudus Hankijal vajadus küsida sama asja uuesti RHS § 114 lg 2 alusel. Vaidlustaja väide, nagu poleks ta mõistnud, et tema selgitust võidakse hinnata ka ristsubsideerimise keelu kontekstis, ei ole põhjendatud. Isegi kui kogenud riigihangetes osaleja ei pannud ristsubsideerimise keeldu vastavustingimusena tähele, oli sama keeld sätestatud ka hindamiskriteeriumide juures. Seetõttu pidi pakkuja mõistma maksumuse selgituste seotust ristsubsideerimise keeluga. Küsimus puudutas otseselt teenustasu protsendi põhjendatust, teenuse osutamise kulusid ja pakkumuse maksumuse kujunemist.

7.7. Isegi juhul, kui vaidlustuskomisjon peaks leidma, et Hankija oleks pidanud esitama Vaidlustajale täiendava selgituspäringu ka RHS § 114 lg 2 alusel, ei tooks see kaasa vaidlustatud otsuse kehtetuks tunnistamist.

7.8. Vaidlustaja väitest jääb mulje nagu oleks ta RHS § 114 lg 2 alusel andnud Hankijale hoopis teistsuguse vastuse. Ometi on Vaidlustaja selgitused jäänud samaks nii pärast 21.05.2026 otsuse tegemist kui ka vaidlustusmenetluses. Seega ei oleks päringu tegemine RHS § 114 lg 2 alusel Hankija otsust muutnud.

7.9. Isegi kui Hankija on teinud menetluses vea, on see vormiline.

7.10. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega Vaidlustaja pakkumuse kooskõla kohta hankevälise ristsubsideerimise keeluga. Vaidlustaja väide põhineb ekslikul eeldusel, nagu muutuksid tulemustasud hankesisese tulu osaks pelgalt seetõttu, et Vaidlustaja väidab nende suunamist sama lepingu täitmisesse. Asjaolu, et Vaidlustaja väidab tulemustasu suunamist sama lepingu täitmisesse, ei muuda tulemustasu hankesiseseks tuluaallikaks. Vaidlustaja loob ettekujutuse vahendatavate teenuste pakkuja kuulumisest hankesse.

7.11. Riigihange on asja, teenuse või ehitustöö ostmise hankija poolt (RHS § 4 p 16). Hankija sõlmib asja, teenuse või ehitustöö ostmiseks lepingu ettevõtjaga (RHS § 8 lg 1). Järelikult suhted ja tuluaallikad, mis ei ole reguleeritud hankelepinguga, on hankevälised. [Vaidlustaja ärisaladus].

7.12. Vaidlustaja tõlgendus võimaldaks igal pakkujal tugineda hankevälisele tuluaallikale. Selline tõlgendus muudaks ristsubsideerimise keelu sisutühjaks.

7.13. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et kasumi olemasolu välistab hankevälise ristsubsideerimise. [Vaidlustaja ärisaladus]. Ristsubsideerimise hindamisel ei ole määrav ka üksnes see, kas pakkuja ärimudel tervikuna annab positiivse majandusliku tulemuse vaid see, kas pakkumuse maksumuse madalus saavutatakse hankelepingu enda majandusliku raamistiku

või hankelepingu välise tuluallika abil.

7.14. Ka kasumlik pakkumus võib rikkuda hankevälise ristsubsideerimise keeldu, kui pakutud maksumuse kujunemisel arvestatakse kolmandatelt isikutelt saadava tuluga. Kasumi olemasolu oleks asjakohane juhul, kui kasum tekiks Hankijalt saadava teenustasu ja hankelepingu täitmise kulude vahest. [Vaidlustaja ärisaladus].

7.15. Hankija kehtestas ristsubsideerimise keelu selleks, et tagada pakkumuste läbipaistvus, võrreldavus ja kontrollitavus. [Vaidlustaja ärisaladus].

7.16. Hankija leidis õiguspäraselt, et Vaidlustaja pakkumus ei vasta RHAD-is sätestatud hankevälise ristsubsideerimise keelule. RHS § 114 lg-st 2 tulenevalt puudus Hankijal kaalutlusruum jätta mittevastav pakkumus tagasi lükkamata.

7.17. 16.06.2026 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

7.17.1. Vaidlustaja mõistis oma selgituste võimalikku hindamist ka ristsubsideerimise keelu kontekstis. See kinnitab Hankija arusaama, et Vaidlustaja vastas täiesti teadlikult, [Vaidlustaja ärisaladus]. Samas väidab Vaidlustaja, et kui pakkuja saanuks vastata Hankija päringule ristsubsideerimise kontrolli raames, andnuks ta hoopis teistsuguse vastuse. Viimane eeldab aga Vaidlustaja varasema vastusega võrreldes vastupidisele seisukohale asumist.

Seega peab paika Hankija väide, et uue päringu esitamine RHS § 114 lg 2 alusel ei oleks hankemenetluse tulemust muutnud. Tõsiselt võetav ei ole stsenaarium, kus § 115 lg 1 alusel tehtud päringule vastates tunnistab pakkuja teenuse kulude katmist partneritelt saadava tulu arvelt, kuid RHS § 114 lg 2 esitatud küsimusele vastates salgab ta selle asjaolu maha. Hankija ei pea korduvalt sama asjaolu kindlaks tegema.

7.17.2. Ristsubsideerimise keskne tunnus on olukord, kus konkreetse teenuse tulu ei kata selle teenuse kulusid ning puudujääk kaetakse muu tuluallika arvelt. Vaidlustaja kinnitas sellise olukorra esinemist Riigihankes. Hankelepingu projekti p-i 5.1.1 järgi lisatakse teenustasu teenuse osutaja poolt vahendatava teenuse sisseostuhinnale protsentuaalse väärtusena ning see sisaldab endas kõiki teenuse osutamisega seotud teenuse osutaja kulusid, sealhulgas teenustasu, käsitlustasu, broneerimistasu, väljastamistasu vms. Lisaks on Hankelepingu projekti p-is 5.2 täpsustatud: *Teenuse hind peab sisaldama kõiki kulusid, mis teenuse osutaja on teinud teenuse osutamiseks.*

Vaidlustaja on aga sõnaselgelt kinnitanud, et: [Vaidlustaja ärisaladus]. Seega ei ole tegemist Hankija oletusega.

7.17.3. [Vaidlustaja ärisaladus].

7.17.4. [Vaidlustaja ärisaladus]. Hankija ei ole väitnud, et pakkuja ei või kasutada soodsamaid sisendeid, tõhusamat töökorraldust või mastaabisäästu. Küsimus on selles, et Vaidlustaja kasutab tema enda selgituse järgi kolmandalt isikult saadavat tulu nende kulude katmiseks, mida Hankijalt saadav teenustasu pidi lepingu järgi ise sisaldama.

7.17.5. Hankija turu-uuring ei muutnud Vaidlustaja kirjeldatud hinnastamist automaatselt lubatavaks. Uuringuga kaardistati erinevaid turul kasutatavaid mudeleid: protsendipõhist tasu, tunnitasu ja teenuseosutaja tulemustasul põhinevat mudelit. Hankija ei pidanud Riigihankesse üle võtma talle mitesobivat ärimudelit. Hankijal oli õigus valida läbipaistvam mudel ja sätestada, et teenustasu peab sisaldama kõiki vahendusteenuse kulusid.

7.17.6. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Hankija tõlgendus välistab tavapärase ettevõtlustegevuse. Hankija ei keela pakkujal arvestada efektiivse töökorralduse, automatiseeritud süsteemidega; oskusliku tööjõuga jms, kui see kajastub Hankijale esitatavas sisseostuhinnas.

7.17.7. Vaidlustaja väidab, et Vaidlustaja pakutud 3,88%-line teenustasuprotsent katab ka iseseisvalt kõik teenuse osutamisega seotud tegelikud kulud. Vaidlustaja hinnapakumuse näitel on see küsitav, sest konverentsiruumi rendist saadav vahendustasu oleks vaid 27 eurot, mis tooks tagasi põhjendamatult madala maksumusega pakumuse kahtluse juurde. Igatahes on see pärast hankemenetlust avaldatud info, kuid Hankija otsuse õiguspärasust hinnatakse otsuse tegemise ajal Hankijale teada olnud asjaolude alusel.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Hankija viib Riigihanget läbi sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusena.

RHS § 126 lg 2 kohaselt hankija määrab riigihanke alusdokumentides sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra. Hankija on käesoleval juhul kehtestanud erinevatest dokumentidest (sh Kord) koosneva sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra.

RHS § 126 lg 7 kohaselt kohaldab hankija mh sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse läbiviimisel RHS §-ides 85, 110–112, 114–117 ja 119 sätestatud, kui riigihanke alusdokumentides ei ole sätestatud teisiti. Seega ei ole RHS 2. ptk-s hankemenetluse kohta sätestatud menetlusreeglid sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses automaatselt ja otsekohaldatavad, va üksikud erireeglid, ja Hankijal on lubatud reguleerida olukordi RHS-is sätestatust erinevalt.

9. Puudub vaidlus, et Riigihankes on keelatud pakumuse maksumuse kujundamisel hankevälise ristsubsideerimise kasutamise.

Korra p 6.6, Vastavustingimuste p „Pakumuse maksumus“ ja Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad hindamiskriteerium „Ürituse korraldusteenuse teenustasu protsent ostetud teenuse maksumusest“ sätestavad ühesuguses sõnastuses: *Pakkujal ei ole pakumuse esitamisel lubatud esitatavaid maksumusi hankeväliselt ristsubsideerida. Pakkumus, milles on kasutatud maksumuse esitamisel ristsubsideerimist, lükatakse tagasi.*

10. 28.04.2026 pöördus Hankija RHS § 115 lg 1 alusel Vaidlustaja poole küsimusega: *[---] Palume selgitada pakumuses esitatud Ürituse korraldusteenuse teenustasu protsent ostetud teenuse maksumusest, mis on teistest pakkujatest oluliselt odavam, arvestades valdkonnas spetsialistidele makstavaid tasusid jm tekkivaid kulusid (Riigihangete seadus § 115, lg 1.) [---]*¹. Vaidlustaja vastas küsimusele 29.04.2026: *Riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 115 lg-s 7 on loetletud asjaolud, millega võib pakumuse madal maksumus põhjendatud olla. RHS § 115 lg 7 p 2 kohaselt on üheks selliseks asjaoluks pakkuja valitud tehnilised lahendused või erakordselt soodsad tingimused, mis on pakkujale hankelepingu täitmiseks kättesaadavad. Käesoleval juhul on tegemist olukorraga, kus meile on ärimudelil tulenevalt ressursina kättesaadavad erakordselt soodsad tingimused, mis omakorda võimaldavad pakkuda hankijale teenuseid pakutud teenustasuga 3,88%.*

Käesoleval juhul on RHS § 115 lg 7 p-s 2 nimetatud pakkujale kättesaadavate soodsate tingimustena käsitletavad meie ärimudel, väga lai pakutavate teenuste struktuur (väljamineva ja sissetuleva turismi teenused, konverentsi- ja ürituste korraldamise, samuti siseturismi teenused), koostööpartneritega sõlmitud kokkulepped ning reisikorraldusbüroona tegutsemisaja jooksul partneritega üles ehitatud tulemustasude süsteem. [Vaidlustaja

¹ Sõnumi ID: 1085369.

ärisaladus].

Tuginedes hankedokumendis kirjeldatud teenuse sisule, hindame, et peamiselt on meie jaoks tegu väikesemahuliste sündmustega. Meie pakutud korraldusteenuse teenustasu % tugineb meie töökorralduse ning -protsesside ülesehitusele, ettevõttesisesel teenuste haldussüsteemi kasutamisele, rohkem kui 30-aastasele tegutsemiskogemusele ning tehniliste tugiteenuste majasisesele (sh vaba tööjõu ressurss, meie väljaarendatud tehnilised lahendused) kasutamisele. Oleme oma pakkumuse äärmiselt põhjalikult läbi kaalunud ja kinnitame, et omame vajalikku ressursi, et hankelepingu kestel kvaliteetset teenust pakkuda. Pakkumine ei kahjusta konkurentsi, sarnastel tingimustel oleme varasemalt sarnast teenust ka teistele klientidele pakunud, sh hankelepingute alusel. Pakkumuse maksumus ei ole tingitud keskkonna-, sotsiaal- või tööõiguse valdkonda reguleerivate sätete eiramisest. Pakutud teenuse maksumus võimaldab meil katta teenuse osutamise käigus tekkivad kulud ning me ei osuta teenust kahjumlikult.

Nii Hankija 28.04.2026 küsimusest kui ka Vaidlustaja 29.04.2026 vastusest nähtub üheselt mõistetavalt, et Hankija on küsinud Vaidlustajalt selgituse pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse kohta, mitte aga seoses hankevälise ristsubsideerimise kahtlusega. Ka Vaidlustaja ei ole vastuse ühegi sõnaga käsitlenud ristsubsideerimist.

11. 21.05.2026 otsusega lükkas Hankija Vaidlustaja pakkumuse tagasi Korra p-i 6.4 alusel². Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise põhjendused on Hankija esitanud eraldi dokumendina (Edaspidi Põhjendused), millest nähtub kokkuvõtlikult, et Vaidlustaja pakkumus lükati tagasi, kuna see rikub Hankija hinnangul pakkumuse maksumuse hankevälise ristsubsideerimise keeldu. Selle asjaolu tuvastas Hankija Vaidlustaja 29.04.2026 vastusest.

Põhjendustes toodud Hankija enda poolsed hinnangud Vaidlustaja poolt hankevälise ristsubsideerimise keelu rikkumise kohta on järgmised: *Hankija hinnangul on Reisieksperdi selgituses viidatud [Vaidlustaja ärisaladus] käsitletav ristsubsideerimisena, mida tõendab ka 6 pakkumuse võrdluses märgatav hinnaerinevus. Hankija hinnangul moonutab ristsubsideerimine konkurentsi ja varjab tegelikke kulusid. Hankija on teenustasu esitamisel nõudnud, et see sisaldaks kõiki teenuse osutamisega seotud teenuse osutaja kulusid, sealhulgas teenustasu, käsitlustasu, broneerimistasu, väljastamistasu vms ning keelanud ristsubsideerimise. Reisieksperdi pakkumuse alusel ei teki hankijal kindlust, et hankijalt küsitav teenustasu katab teenuse tegelikke kulusid. Pakkuja selgitustest nähtub hoopiski, et hankijalt küsitav teenustasu iseseisvalt ei kata hankelepingu täitmise seotud kulusid [Vaidlustaja ärisaladus]. Hankija hinnangul kahjustab pakkuja hinnastamismudel ausat konkurentsi riigihankes. Kui pakkumuse hind ei põhine hankelepingu täitmise tegelikel kuludel, vaid muude tegevuste või kõrvaliste tuluaallikate arvelt võimaldatud hinnatasemel, annab see pakkuja konkurentsieelise võrreldes ettevõtjatega, kelle hinnastus tugineb üksnes hankelepingu täitmise seotud tulule ja kulule.*

12. Menetlusosalised ei vaidle selle üle, et hankevälise ristsubsideerimise keeld kui pakkumuse vastavustingimus ning põhjendamatult madala maksumuse kontroll RHS §-i 115 alusel on hankemenetluse erinevad instituudid, mille puhul tuleb Hankijal kontrollida erinevaid asjaolusid ning tehakse ka erinevad otsused. Vaidlustaja ja Hankija vaidlevad aga selle üle, kas teabe alusel, mille Hankija sai või arvas saavat RHS § 115 lg 1 alusel toimunud pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimisel, võis Hankija teha ka otsuse Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks hankevälise ristsubsideerimise keelu rikkumise tõttu.

² Korra p 6.4 on sõnastatud järgmiselt: 6.4 Hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides seatud nõuetele või kui pakkuja ei esita tähtajaks hankija nõutud selgitusi või kui pakkuja selgituste põhjal ei ole võimalik üheselt hinnata pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele. Hankija teeb pakkumuse tagasilükkamise kohta põhjendatud kirjaliku otsuse.

Vaidlustuskomisjoni arvates ei ole otseselt välistatud, et vastusest pakkumuse põhjendamatult madala maksumusega seoses esitatud küsimusele saadud andmeid võib kasutada ka pakkumuse vastavuse kontrollimisel ristsubsideerimise keelu nõudele, kuid tingimusel, et need andmed on ristsubsideerimise keelu nõuet puudutavas osas adekvaatsed, ammendavad ja üheselt mõistetavad ning puudub vajadus midagi täiendavalt selgitada. Vaidlustuskomisjoni arvates ei ole käesoleval juhul tegemist niisuguse olukorraga. Hankija 28.04.2026 küsimus ei andnud Vaidlustajale mingit alust hakata esitama oma seisukohti seoses väidetava hankevälise ristsubsideerimise keelu rikkumisega, kuna Vaidlustaja pidi põhjendama üksnes seda, miks tema pakkumuse maksumus ei ole põhjendamatult madal. Ristsubsideerimise keelu nõudele mittevastavuse kohta seisukohtade esitamiseks Hankija Vaidlustajale enne tema pakkumuse tagasilükkamise otsuse tegemist võimalust andnud ei ole.

13. Vaidluse põhisisu on selles, kas Vaidlustaja kasutatav ärimudel, mida Vaidlustaja on üldjoontes kirjeldanud 29.04.2026 vastuses: [Vaidlustaja ärisaladus]. (vt käesoleva otsuse p 10) on käsitletav pakkumuse maksumuse hankevälise ristsubsideerimisena või mitte.

14. Kuigi Põhjendused on ligi 2 lk pikkune dokument, ei ole Põhjendustes esitatud konkreetseid kaalutlusi, millest lähtuvalt on Hankija leidnud, et Vaidlustaja ärimudeli osaks olev [Vaidlustaja ärisaladus] on hankevälise ristsubsideerimine (vt ka käesoleva otsuse p 11).

Tegelikult puudutab Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamist maksumuse hankevälise ristsubsideerimise tõttu otseselt ainult üks Põhjenduste lause: *Hankija hinnangul on Reisieksperdi selgituses viidatud [Vaidlustaja ärisaladus] käsitletav ristsubsideerimisena, mida tõendab ka 6 pakkumuse võrdluses märgatav hinnaerinevus.*

Nagu näha, sisaldub selleski lauses üksnes Hankija hinnang, mitte põhjendus, miks Hankija nii arvab.

14.1. Asjakohaseks kaalutluseks ei saa käesoleval juhul olla, et Vaidlustaja esitatud ürituste korraldusteenuse protsent on oluliselt väiksem teiste pakujate pakutud protsentidest ning Hankija seisukoht, et seda, et Vaidlustaja pakkumuse puhul on tegemist ristsubsideerimisega *tõendab ka 6 pakkumuse märgatav hinnaerinevus.* Vaidlustuskomisjon märgib, et ristsubsideerimise keeldu rikkuv pakkumus ei pruugi üldse olla põhjendamatult madala maksumusega ja võib olla isegi kõrgema maksumusega kui pakkumus, milles vastavat keeldu ei rikuta. Seega ei saa Vaidlustaja teenustasu suuruse (väiksusega) võrreldes teiste pakkumustega põhjendada hankevälise ristsubsideerimise keelu rikkumist. Vaidlust pole, et Vaidlustaja pakkumust ei ole tagasi lükatud põhjendamatult madala maksumuse tõttu.

14.2. Hankija on Põhjendustes seadnud kahtluse alla ka selle, kas Vaidlustaja pakutav teenustasu protsent sisaldab kõiki teenuse osutamise seotud kulusid - *Reisieksperdi pakkumuse alusel ei teki hankijal kindlust, et hankijalt küsitav teenustasu katab teenuse tegelikke kulusid.*

Kui Hankijal ei olnud Vaidlustaja pakkumuse vastavuse hindamisel kindlust, kas teenustasu katab teenuse tegelikke kulusid, kuid ta pidas selle kindluse saamist vajalikuks, oleks tulnud see Vaidlustajalt selgituste küsimisega välja selgitada. Teenuse tegelike kulude katmine teenustasu hinnas on üldreeglina siiski põhjendamatult madala maksumuse kontrolli osa, mitte ristsubsideerimise keelu kui vastavustingimuse kontrolli osa.

Vaidlustusmenetluses on Vaidlustaja väitnud, et Vaidlustaja pakutud teenustasuprotsent katab iseseisvalt kõik teenuse osutamise seotud kulud, esitades ka vastavad arvestused.

15. Vaidlustuskomisjon leiab, et kuigi Hankija võis kasutada Vaidlustaja 29.04.2026 vastusest pakkumuse maksumuse põhjendatuse kohta esitatud küsimusele saadud andmeid Vaidlustaja pakkumuse vastavuse kontrollimisel hankevälise ristsubsideerimise keelu nõudele, ei nähtu

11 (12)

hankemenetlust kajastavatest dokumentidest, sh Põhjendustest, et Hankija oleks sisulist teostanud mingit sisulist kontrolli selle üle, kas hankevälise ristsubsideerimise keeldu on Vaidlustaja poolt rikutud. Hankija ei ole pöördunud selgituste saamiseks ka Vaidlustaja poole, vaid asunud lihtsalt seisukohale, et Vaidlustaja kasutatav ärimudel [Vaidlustaja ärisaladus] on käsitletav ristsubsideerimisena. Alles vastustes vaidlustusele on Hankija hakanud põhjendada, miks Vaidlustaja 29.04.2026 vastusest nähtuv ärimudel on Hankija hinnangul vastuolus ristsubsideerimise keeluga, kuid vaidlustuskomisjonil ei ole veendumust, et Hankija oleks nendest seisukohtadest lähtunud ka Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsuse tegemisel.

16. Vaidlustuskomisjon leiab, et kuna Hankija ei ole selgitanud välja Vaidlustaja pakkumuse vastavuse kontrollimisel tähtsust omavaid asjaolusid ning otsuse põhjendused tegelikult puuduvad, ei ole Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks kooskõlas Korra p-iga 6.4 ja RHS § 114 lg-ga 2. Samuti on Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks vastuolus RHS § 3 p-is 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega, mille kohaselt on Hankija kohustatud riigihanke korraldamisel tegutsema läbipaistvalt ja kontrollitavalt. Eeltoodud põhjustel tuleb Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks tunnistada kehtetutuks.

17. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus rahuldatakse RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel, kuulub vaidlustusmenetluse kulude jaotamisel kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

17.1. Vaidlustaja on esitanud tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude hüvitamiseks summas 3 095 eurot (käibemaksuta), 14h 40min õigusteenuse osutamise eest keskmise tunnihinnaga 211,02 eurot käibemaksuta. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et arvestades vaidlustuse mahtu ning keerukuse astet on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud mõnevõrra ülepaisutatud. Vaidlustusasi on keskmise keerukusega ning selle dokumentide maht on harilikust oluliselt väiksem. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et vajalikud ja põhjendatud on Vaidlustaja õigusabikulud 11 tunni ulatuses, summas 2321,22 eurot (käibemaksuta) ja need tuleb Hankijalt välja mõista. Lisaks mõistab vaidlustuskomisjon Hankijalt Vaidlustajale välja tema poolt vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõivu 1280 eurot.

17.2. Hankija kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Taivo Kivistik